

УДК 792.024

Марія АРТЕМЕНКО,
кандидат технічних наук, доцент
кафедри дизайну
Херсонського національного технічного
університету

Анастасія АРАПОВА,
магістр дизайну

ФАКТУРИ ТА МАТЕРІАЛИ В СУЧАСНОМУ ДИЗАЙНІ КОСТЮМА ДЛЯ ВОГНЯНИХ ВИСТАВ

У статті розглядаються особливості та сучасні тенденції в виборі фактур і матеріалів в дизайні костюмів артистів вогняних вистав.

Ключові слова: вогняна вистава, костюм, фактура, матеріал.

В статье рассматриваются особенности и современные тенденции в выборе фактур и материалов в дизайне костюмов для представлений с огнем.

Ключевые слова: представление с огнем, костюм, фактура, материал.

The article deals with the characteristics and current trends in the choice of materials and textures to design costumes for fiery performances.

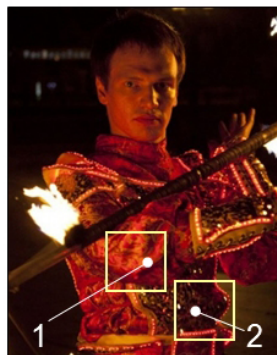
Keywords: fiery performance, costume, texture, material.

Вогняні вистави сьогодні один з найпопулярніших жанрів естрадно-циркового мистецтва, що широко проникає в сучасне соціальне середовище як елемент розважальної індустрії. Спостерігається значний сплеск в появі як професійних театрів вогню, так і аматорських груп й окремих виконавців танців з вогнем. Зростаюча конкуренція та постійна боротьба за збільшенні видовищності номеру ставить підвищені вимоги не тільки до трюкової складової, а й до костюму як до елементу загальної композиції постановки.

Такі тенденції в сфері рекреаційних послуг пояснюються давніми традиціями використання вогню у масових видовищах, що мають свої коріння в культурі різних народів всіх континентів [1, 2, 3]. Даній тематиці присвячено доволі багато наукових праць. Зокрема найґрунтовнішою є робота Дж. Дж. Фрєзера «Золота гілка», в якій

автор на основі дослідження міфів та легенд висвітлює символічне та магічне значення стихії вогню [1]. Проте, при доволі значній увазі дослідників до культури вогню в світовій культурі, проблематика костюму в дійствах з вогнем розкрита недостатньо про що зазначається в попередніх публікаціях [4].

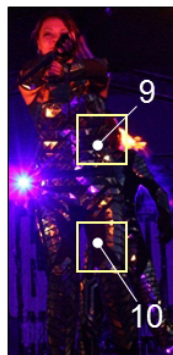
Специфіка створення художнього образу артиста, працюючого з вогнем, обумовлена наявністю підвищених вимог до видовищності костюму та необхідністю жорсткого дотримання правил техніки безпеки [5]. Останні накладають значні обмеження на вибір матеріалів та процес формування костюму. Проте, ні рекомендацій щодо проектування костюмів, ні правил техніки безпеки до організації та проведення вогняних вистав, затверджених на державному рівні, в Україні на сьогодні не існує.

Театр вогню «Augur show»
м. Москва

Театр вогню «Джива»
м. Казань

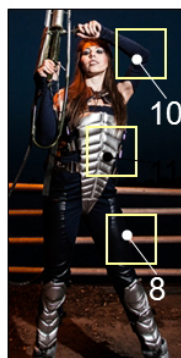
Театр вогню
Росія

Театр вогню «Делириум»
м. Казань

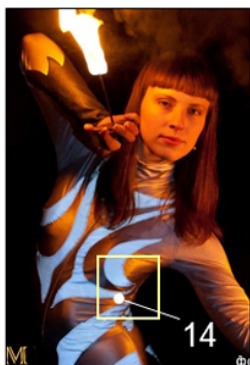
Театр вогню «К.О.Т.»
м. Київ

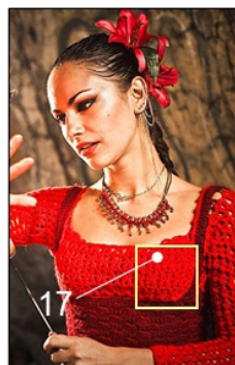
Театр вогню «Jin Roh»
м. Херсон

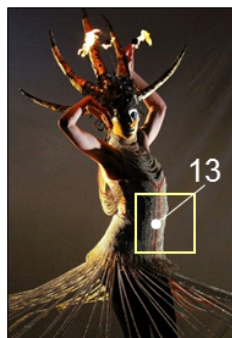
Театр вогню «PRANA»
м. Санкт-Петербурга

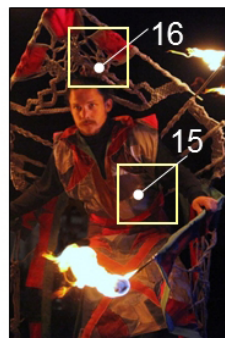
Театр вогню «Агсалит»
м. Харків

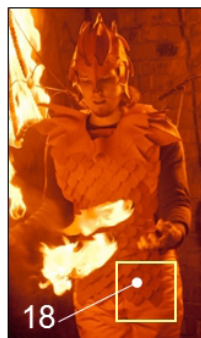
Театр вогню «Нартана»
м. Санкт-Петербурга

Театр вогню «Магта»
Угорщина

Театр вогню «Магта»
Угорщина

Театр вогню «Огневица»
м. Київ

Театр вогню «Вигпоцт»
м. Полтава

- 1 - тканина з використанням металізованих ниток;
- 2 - оздоблення пайєтками;
- 3 - сітчасті матеріали;
- 4 - атласна тканина;
- 5 – мереживо;
- 6 – тканина зі спеціальним покриттям;
- 7 – імітація пір'я;
- 8 - шкіра;
- 9 - оздоблення металевою фурнітурою;
- 10 - трикотаж;
- 11 - стьобана тканина;
- 12 - велюр;
- 13 - оздоблення бусинами;
- 14 - аплікація;
- 15 – печворк;
- 16 – макраме;
- 17 - в'язка;
- 18 – модульна система (луска);
- 19 – оздоблення фурнітурою;
- 20 – вишивка;

Рис.1. Фактури та матеріали, що використовуються в сучасному дизайні костюмів для вогняних вистав

На пострадянському просторі єдине джерело інформації щодо техніки безпеки знайдено в Інтернет ресурсах Російської федерації, яке доводить до загального відома правила безпеки, що рекомендовані для артистів вогняних вистав [6]. Стосовно вимог до костюму в ньому зазначається:

- рекомендується використовувати натуральні матеріали, оскільки вони важче запалюються при контакті з вогнем. Зокрема бавовняна та льняна тканини;

- найоптимальнішим варіантом для роботи з вогнем є шкіра, бо вона не горить і паливо не ушкоджує її поверхню;

- костюм не повинен бути широким і не повинен мати зайвих складок і т.д.

Враховуючи вищесказане, можна додатково упевнитись, що ергономіка та техніка безпеки накладають значні обмеження на форму виробу, тому одним із основних засобів досягнення виразності художнього образу актора, працюючого з вогнем, є вдале поєднання різних за фактурою матеріалів.

З метою виявлення тенденцій та модних фактур у дизайні костюму для вогняних вистав, а також потенціальних напрямів урізноманітнення можливих візуальних ефектів під час сприйняття дійства глядачем в даній статті проаналізовано діяльність сучасних театрів вогню щодо створення художніх образів своїх акторів.

Про значення та місце пластичних властивостей та фактур матеріалів під час створення форми костюму, що є запорукою відтворення заданого художнього образу, зазначається в багатьох фундаментальних працях з художнього проектування та композиції костюму, зокрема Козлової Т.В., Пармон Ф.М., Гусейнова Г.М., Єрмілової В.В та ін. Що, в свою чергу, ще раз підтверджує актуальність проведення дослідження та розробки рекомендацій щодо підбору матеріалів та фактур для костюмів артистів вогняних вистав.

Дане дослідження ґрунтується на аналізі костюмів 25 провідних театрів вогню України та близького зарубіжжя, серед яких «К.О.Т.» та «Огневица» (м. Київ), «Augum show» (м. Москва), «PRANA» та «Нартана» (м. Санкт-Петербург), «Джива» та «Делириум» (м. Казань), «Arkanum» (м. Харків), «Jin Roh» (м. Херсон), «Magma» (Угорщина) та інші.

В результаті можна стверджувати, що широкою популярністю в костюмах артистів сучасних театрів вогню користуються (рис.1):

- тканини з використанням металізованих ниток, бо вони створюють оптичні ефекти при взаємодії із вогняним світлом;

- атласні тканини, шкіра, тканини зі спеціальним блискучим покриттям, поверхня яких ефектно відображає вогонь;

- оздоблення пайєтками, металевою фурнітурою.

Також виявлено, що окрім самих матеріалів у костюмах для вогняного шоу використовуються текстильні техніки для створення нових фактур та текстур, наприклад (рис.1): стьобання; аплікація, за допомогою якої орнаментально композиційно поєднуються декілька різних фактур та матеріалів; в'язка; оздоблення бусинами, які при світлі створюють рельєфну композицію; печворк, модульна система та інші.

Ґрунтуючись на проведений аналіз можна запропонувати структурну схему фактур матеріалів для використання в дизайні костюмів для вогняних вистав (рис. 2).

Гладкі та блискучі фактури матеріалів є загальновідомими й мають широку популярність у якості матеріалів для костюмів артистів вогняних вистав. Проте більш перспективним напрямком є використання в костюмі рельєфних поверхонь, що по різному відбивають світло вогню і дозволяють отримати різні зорові ефекти. А в додаток до жорстких обмежень щодо форми костюму (відповідно до правил техніки безпеки та вимог ергономіки) за допомогою поєднання різних за рельєфом фактур можливо досягти більшої видовищності художнього образу артиста вогняних вистав.

Таким чином, на основі проведеного дослідження, визначено, що популярним сьогодні є використання гладких блискучих поверхонь, які вдало відображають світло вогню. Крім того, не останнє місце в дизайні сучасного костюму для вогняних вистав займає створення фактурної рельєфної поверхні. Це досягається або за рахунок самого матеріалу, наприклад, ворс, або шляхом поєднання різних тканин, декорування фурнітурою, мереживом, пайєтками, а також завдяки використанню різних текстильних технік, таких як аплікація, печворк і таке інше.

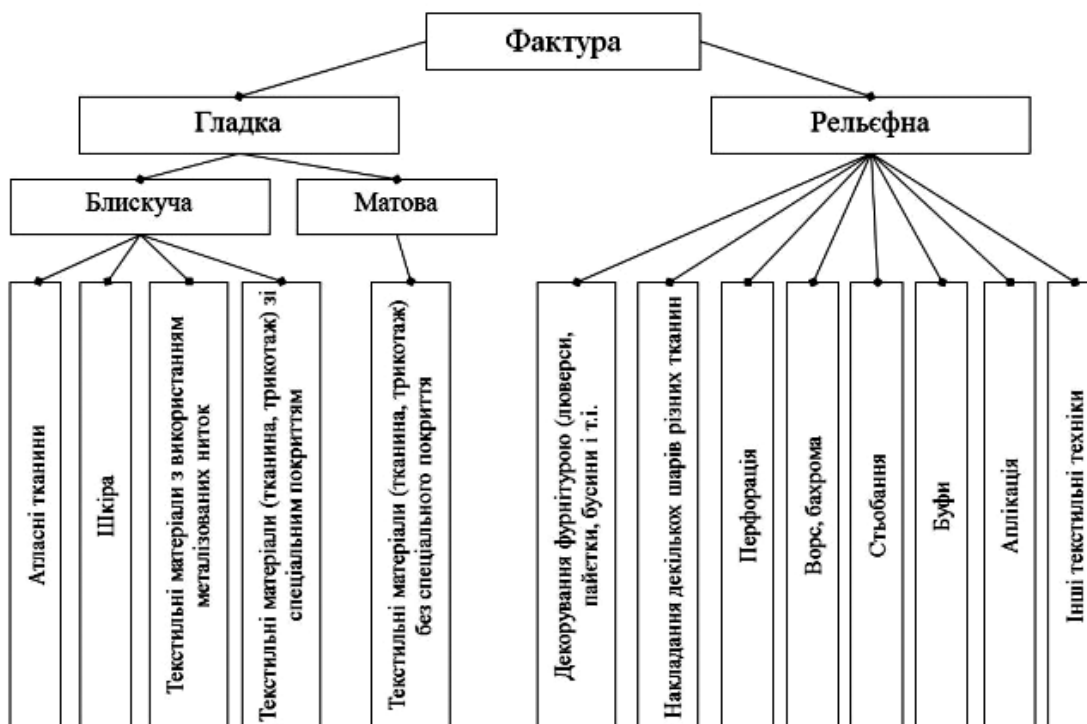

Рис.2. Структурна схема фактур матеріалів для використання в дизайні костюмів для вогняних вистав

Найпопулярнішим матеріалом є шкіра. Це пов'язано з тим, що вона не горить та паливо не ушкоджує її поверхню. Вона відповідає техніці безпеки та при цьому відмінно виглядає в світлі вогню. З точки зору техніки безпеки розробники костюмів та артисти при виборі матеріалів віддають перевагу натуральним тканинам, таким як бавовна або льон.

Також можна стверджувати, що найперспективнішим напрямком на шляху створення нових фактур у дизайні костюмів для вогняних вистав з матеріалів, які відповідають вимогам безпеки артиста, є застосування сучасних текстильних технік.

ЛІТЕРАТУРА

1. Фрээр Дж. Дж. Золотая ветвь: Исследование магии и религии: В 2 т. Т. 2 / Пер. с англ. М. Рыклина; Послел. Малиновский Б. / Пер. с англ. И. Утехина. — М.: ТЕРРА—Книжный клуб, 2001. — 496 с.
2. Славянская мифология. Энциклопедический словарь. Изд. 2-е. — М.: Междунар. отношения, 2002. — 512 с.
3. Очищение огнем. Традиции наших предков [Электронный ресурс] // Режим доступа: http://rodonews.ru/news_1319627695.html
4. Арапова А.О. Артеменко М.П. Образ вогню як концептоутворюючий фактор розважальної індустрії / Праці III Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Молодь у світі сучасних технологій» – Херсон: ХНТУ. – 2014 – С. 5-9.
5. Артеменко М.П. Особливості підбору матеріалів при розробці дизайну костюмів для артистів естрадно-циркових студій, працюючих з вогнем / Тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції «Легка та текстильна промисловість: сучасний стан та перспективи». – Херсон: ХНТУ. – 2012 – С. 41-42.
6. Требования Техники Безопасности для всех фаерщиков и артистов фаер-шоу России. Файерщики. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://fireshiki.ru/publ/trebovanija_tekhniki_bezopasnosti_dlja_vsekh_faershhikov_i_artistov_faer_shou_rossii/9-1-0-89